

Bronnen gezocht!

THEMA

De Industriële Revolutie: Samenleving in versnelling

De overgang van handmatige productie naar fabrieksarbeid heeft Nederland en de wereld onherkenbaar veranderd. Het is niet alleen een verhaal van rokende schoorstenen en spoorwegen, maar vooral van een fundamentele verschuiving in hoe mensen leefden, werkten en hun identiteit vormgaven. De industrialisatie bracht vooruitgang, maar ook scherpe sociale kwesties, verstedelijking en een herverdeling van genderrollen. Om dit onderwerp beter handen en voeten te geven in het (geschiedenis)onderwijs zijn wij op zoek naar bronnen voor de [VGN Bronnen Database](#). We vragen daarbij extra aandacht voor de rol van vrouwen in de industrialisatie. Ook bronnen over deze periode in de voormalige Nederlandse koloniën zijn meer dan welkom.

Het gaat hierbij om

- **De vroege industrie:** De overgang van huisnijverheid (textiel, sigaren) naar de eerste fabrieken en de impact op het gezinsleven.
- **Vrouwenarbeid en het 'kostwinnersmodel':** De cruciale rol van vrouwen in textiel fabrieken en wasserijen.
- **Verstedelijking en huisvesting:** De trek van het platteland naar de stad en het leven in de nieuwe arbeiderswijken.
- **Sociale strijd en emancipatie:** De opkomst van vakbonden, de strijd tegen kinderarbeid en de eerste golf van het feminisme die nauw verbonden was met de veranderende economie.
- **Uitvindingen:** Uitvindingen die de industrialisatie versnelden.
- **Techniek en dagelijks leven:** Hoe uitvindingen de huishoudens binnendringen en de grens tussen werk en privé veranderden.

Te denken valt aan

- **Loonlijsten en fabrieksreglementen:** Waarop vaak de loonverschillen tussen mannen, vrouwen en kinderen pijnlijk zichtbaar zijn.
- **Foto's van de werkvloer:** Beelden van 'fabrieksmeisjes' of vrouwen in de vroege verwerkingsindustrie (bijv. de aardewerk- of conservenindustrie).
- **Huishoudelijke objecten:** De eerste wasmachines, naaimachines of fornuizen die de 'vrouwentaak' moesten verlichten of juist professionaliseren.
- **Petities en pamfletten:** Documenten over de arbeidswetgeving (zoals het Kinderwetje van Van Houten) of de strijd voor betere werkomstandigheden.
- **Persoonlijke egodocumenten:** Dagboeken van arbeidersvrouwen die de dubbele last van fabriekswerk en de zorg voor het gezin beschrijven.

We zijn op zoek naar

- **Lokale bronnen:** Materiaal over specifieke fabrieken of industrieën die bepalend waren voor jouw regio.
- **Koloniale bronnen:** Wat voor impact had de industrialisatie in de koloniën?
- **Biografieën:** Verhalen van markante vrouwen, van de fabrieksarbeidster tot de eerste vrouwelijke ondernemers of sociaal hervormsters.
- **Beeldmateriaal:** Foto's van de transformatie van het landschap: van molens naar rokende pijpen. Nieuwe arbeiderswijken en de uitbreiding van het spoorwegennet
- **Onderwijsmateriaal van weleer:** Hoe werd er op scholen (bijvoorbeeld de Huishoudschool) gekeken naar de rol van de vrouw in de industriële samenleving?

Call-to-action

Beschik je over bronnen, verhalen of objecten uit jouw collectie die deze Industriële Revolutie tastbaar en herkenbaar maken voor leerlingen in jouw regio? Draag dan bij door jouw materiaal aan te leveren via [dit digitale formulier](#). Samen zorgen we ervoor dat leerlingen inzicht krijgen in de industrialisatie in hun eigen woonomgeving.

Publicatie

De bronnen worden gepubliceerd op hét landelijke startpunt voor historische bronnen in de klas, de website van de Vereniging van Docenten Geschiedenis en Staatsinrichting in Nederland (VGN): www.vgnkleio.nl/bronnen. Bij jouw bron komt natuurlijk een link te staan naar jouw archief, als plaats van herkomst.

Informatie

Vragen over deze oproep of over het project Bronnen in de Klas?

Mail: bronnendatabase@vgnkleio.nl